

Výsledky výzkumu aplikační praxe veřejných sbírek

1 Východiska

Výzkum mapuje současnou situaci českého sbírkového prostředí s důrazem na aplikační praxi krajských úřadů při osvědčování veřejných sbírek podle zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách v platném znění.

Výzkum byl realizován Fórem dárců ve spolupráci s agenturou InsightLab, a to v dubnu a květnu 2021.

Dle údajů Ministerstva vnitra ČR bylo k 11.5.2021 v ČR konáno více než 2000 ohlášených veřejných sbírek. V rámci sběru dat jsme oslovili zhruba tisícovku neziskových organizací (celkem 1 232 individuálních kontaktů), přičemž online dotazník kompletně vyplnila zhruba pětina oslovených organizací, celkem 196 respondentů.

Výsledky byly pro optimalizaci výpovědní hodnoty zváženy počtem ohlášených veřejných sbírek v rámci jednotlivých krajů ČR a přináší tak maximální možný reálný odraz českého veřejně prospěšného sbírkového prostředí.

Reprezentativní vzorek:

- Zastoupení jednotlivých krajů ve vzorku vesměs kopíruje rozložení pořádaných veřejných sbírek napříč kraji ČR (výsledky jsou navíc zváženy).
- Ve vzorku jsou zastoupeny všechny právní formy neziskových organizací.
- Zastoupeno všech devět základních kategorií dle zaměření činnosti (kategorizace Fóra dárců):
  - Kultura, umění a památky
  - Volný čas a amatérský sport
  - Vzdělávání a výzkum
  - Pomoc nemocným a lidem s handicapem
  - Pomoc sociálně znevýhodněným
  - Děti, mladí a rodina
  - Senioři
  - Životní prostředí, rozvoj regionů a ochrana zvířat
  - Humanitární pomoc a lidská práva

→ Nejčastěji je ve vzorku zastoupena kategorie Pomoc nemocným a lidem s handicapem (45 %).

Respondenti se rekrutují převážně z řad zkušených realizátorů veřejných sbírek:

- 42 % respondentů pořádá veřejné sbírky 10 a více let,
- pouze 14 % respondentů pořádá veřejné sbírky méně než 3 roky.

Zkušenosti respondentů s veřejnými sbírkami:

- Většina zapojených organizací během let konala jednu permanentní sbírku (57 %).
- Současně většina organizací konala alespoň jednu sbírku na dobu určitou, pouze 21 % organizací nemá se sbírkou na dobu určitou žádnou zkušenost.

80 % respondentů pořádá veřejné sbírky i v současnosti.

- Ve většině případů (74 %) konají jednu permanentní sbírku.
- Obdobné procento zapojených organizací (77 %) zároveň v současnosti nepořádá žádnou sbírku na dobu určitou.

2 Veřejně prospěšný účel veřejné sbírky

„Veřejnou sbírkou je získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo charitativní, rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochrana kulturních památek, tradic nebo životního prostředí (dále jen "sbírka"). Sbírkou je oprávněna konat za podmínek stanovených tímto zákonem pouze právnická osoba.“

(§ 1 odst. 1 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách v platném znění)

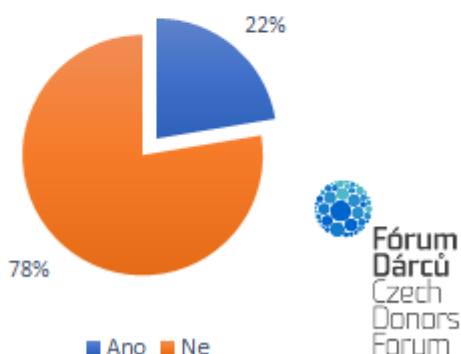
90 % dotázaných neziskových organizací nemělo při osvědčování své naposledy ohlášené veřejné sbírky žádný problém se stanoveným veřejně prospěšným účelem,

- každá desátá organizace se setkala s potížemi.
  - Ve většině případů se jednalo o problém s obecnou (málo konkrétní) formulací účelu, krajský úřad vyžadoval podrobnější upřesnění; šlo o zkušenosti se sbírkami podávanými v posledních dvou letech
  - Některé organizace mají zkušenost, že veřejně prospěšný účel sbírky osvědčené v minulosti, nebylo možné v tomto znění opakovaně použít u nově ohlášené sbírky – byl považován za příliš obecný a bylo nutné jej konkretizovat

Pouze 7 % dotázaných neziskových organizací se někdy pokoušelo rozšířit či jinak upravit veřejně prospěšný účel u probíhající veřejné sbírky.

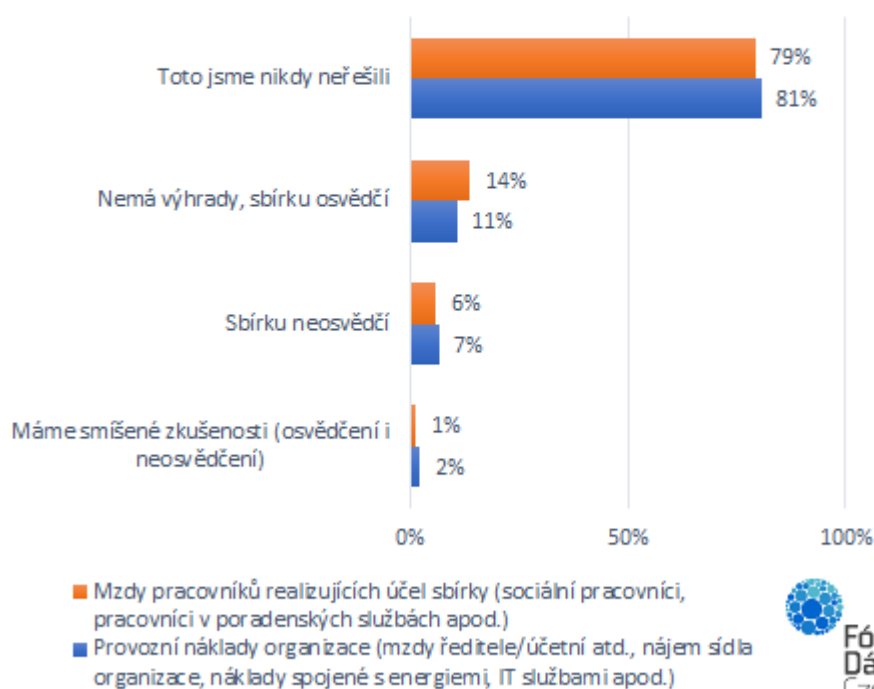
- V 51 % případů krajský úřad tuto změnu zamítl.

Poskytujete výnosy z Vašich osvědčených veřejných sbírek formou nadačních příspěvků či darů na aktivity dalších subjektů?

98 % organizací, které přerozdělují výtěžek svých veřejných sbírek mezi další subjekty, nemají ohledně této skutečnosti žádné potíže při komunikaci s krajským úřadem.

Pokud zahrnete do účelu veřejné sbírky programové náklady, jak reaguje krajský úřad při osvědčování Vaší sbírky?

Krajské úřady při zahrnování programových nákladů (tj. mzdy pracovníků realizujících účel sbírky, provozní náklady) do účelu veřejné sbírky nemají výhrady nejčastěji **v případě neziskových organizací se zaměřením na pomoc nemocným a lidem s handicapem.**

3 Náklady spojené s konáním sbírky

*„Právnícká osoba může na úhradu **nákladů spojených s konáním sbírky** použít část hrubého výtěžku sbírky, která však **nesmí převýšit 5 % z celkového hrubého výtěžku za dobu, po kterou byla sbírka konána.**“*

(§ 23 odst. 2 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách v platném znění)

Drtivá většina organizací (99,6 %) se nesetkala s tím, že by jim sbírka kvůli jejich plánu, jak naložit s těmito 5 %, nebyla osvědčena.

- Jedinou negativní zkušenost evidujeme v Plzeňském kraji.
- Pouze 6 % organizací mělo někdy kvůli definici těchto nákladů potíže s vyúčtováním.
- Tyto zkušenosti evidujeme v Moravskoslezském, Královéhradeckém a Ústeckém kraji, dále v Kraji Vysočina a Hl. m. Praha.

4 Předem neurčený okruh přispěvatelů

„Veřejnou sbírkou je získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků **od předem neurčeného okruhu přispěvatelů** pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo charitativní, rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochrana kulturních památek, tradic nebo životního prostředí (dále jen "sbírka"). Sbírkou je oprávněna konat za podmínek stanovených tímto zákonem pouze právnická osoba.“

(§ 1 odst. 1 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách v platném znění)

95 % organizací nikdy nemělo při osvědčování sbírky (a související komunikaci s krajským úřadem) obtíže ohledně požadavku na předem neurčený okruh přispěvatelů.

- Obtíže reportovaly pouze některé organizace k Moravskoslezského, Olomouckého, Ústeckého, Karlovarského a Jihočeského kraje a Hl. m. Praha.

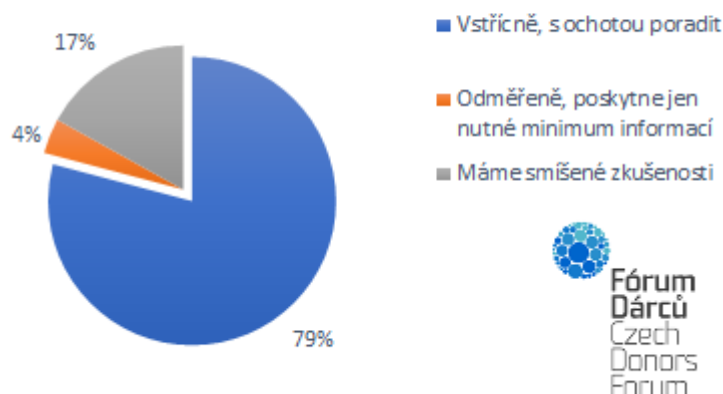
Čtvrtina zapojených organizací provozuje direct (e)mailing.

- Z toho 36 % zahrnuje direct (e)mailing do veřejné sbírky.

5 Komunikace a spolupráce s krajskými úřady

Hodnocení postupu krajských úřadů při osvědčování veřejných sbírek, kontrole a schvalování vyúčtování a hodnocení profesionality krajských úředníků.

Jak s Vámi komunikuje krajský úřad při Vašich dotazech k přípravě ohlášení veřejné sbírky?

V roce 2019 vydalo Ministerstvo vnitra ČR **Příručku k zákonu č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů (zákon o veřejných sbírkách)**,

- 85 % dotázaných organizací ale v posledních dvou letech nepozoruje změnu v praxi osvědčování veřejných sbírek.

92 % zapojených organizací nikdy nemělo problém při komunikaci s krajským úřadem ohledně vyúčtování osvědčené veřejné sbírky.

- Obdobné procento organizací zároveň nikdy nebylo v souvislosti s vyúčtováním sankcionováno.
- Pokud na sankci došlo, byla pouze symbolická, nejčastěji ve výši 1 000 Kč.

Pouze 9 % organizací se setkalo ze strany přispěvatele s požadavkem na „vrácení“ příspěvku, většina těchto organizací příspěvek vrátila.

- V 94 % případů neměl k „vrácení“ příspěvku krajský úřad výhrady, ve zbylých případech bylo třeba si situaci vysvětlit.
- K sankcionování v takové situaci nedošlo u žádné organizace.

Neziskové organizace většinou (v 84 % případů) znají kontaktní pracovníky krajského úřadu, na které se mohou obrátit při potížích s interpretací právních předpisů, spojených s veřejnými sbírkami.

Ve většině krajů organizace reportují poměrně stabilní personální obsazení příslušného odboru/oddělení krajského úřadu.

Ve všech krajích je zároveň dobrá úroveň profesionality, úředníci hodnoceni jako kvalifikovaní odborníci.

6 Způsoby konání veřejných sbírek

(1) *Sbírky se konají jedním nebo více z těchto způsobů:*

- a) shromažďováním příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu (§ 23) zřízeném pro tento účel u banky, a to po dobu uvedenou v oznámení o konání sbírky,***
- b) sběracími listinami,***
- c) pokladničkami,***
- d) prodejem předmětů, jestliže je příspěvek zahrnut v jejich ceně,***
- e) prodejem vstupenek na veřejná kulturní nebo sportovní vystoupení anebo jiné všeobecně přístupné akce pořádané za účelem získání příspěvku, jestliže je příspěvek zahrnut v ceně vstupenek,***
- f) dárcovskými textovými zprávami prostřednictvím telekomunikačního koncového zařízení, nebo***
- g) složením hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou.***

(2) *Příslušný krajský úřad na žádost právnické osoby, která oznámila konání sbírky, rozhodne o možnosti konat sbírku i jiným způsobem než uvedeným v odstavci 1. Příslušný krajský úřad posoudí navrhovaný jiný způsob z hlediska transparentnosti získávání příspěvků do sbírky a zabezpečení jejich využití a z hlediska souladu s jinými právními předpisy a veřejným pořádkem.*

(3) *Pokud právnická osoba hodlá konat sbírku jiným způsobem podle odstavce 2 zároveň s některým ze způsobů uvedených v odstavci 1 a pro tento způsob jí lze konání sbírky osvědčit, příslušný krajský úřad jí sbírku pro způsob konání podle odstavce 1 osvědčí.*

(§ 9 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách v platném znění)

94 % organizací zákonem stanovený taxativní výčet způsobů konání veřejných sbírek považuje za vyhovující

10 % organizací se někdy setkalo s tím, že některý z jimi zamýšlených způsobů konání byl pro krajský úřad nesrozumitelný a bylo třeba jej vysvětlit.

- Tuto zkušenost evidujeme u některých organizací z Moravskoslezského, Královéhradeckého, Ústeckého, Karlovarského, Plzeňského a Středočeského kraje, Kraje Vysočina a Hl. m. Praha.
- 25 % těchto organizací nakonec muselo daný způsob dohlašovat jako tzv. jiný způsob, jednalo se např. o využívání portálu Darujme.cz, využívání metody PaySec pro příjem elektronických plateb, benefiční aukce uměleckých děl.

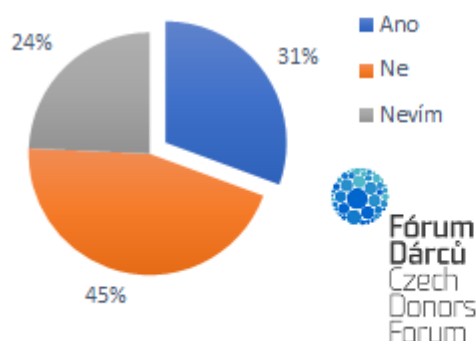
Které způsoby konání veřejných sbírek používáte v rámci svých veřejných sbírek?

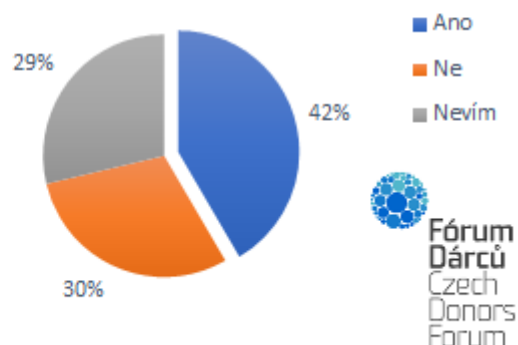
7 Zhodnocení současného stavu českého sbírkového prostředí

Vybrané výsledky srovnány s výsledky průzkumu veřejného mínění – průzkum byl realizován agenturou InsightLab ve spolupráci s Fórem dárců v lednu a únoru 2021.

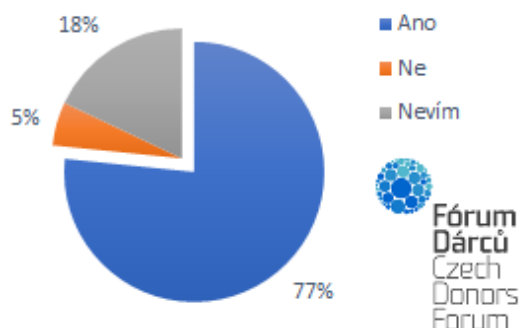
Setkali jste se někdy s podvodnou sbírkou?
 (Výzkum aplikační praxe veřejných sbírek)

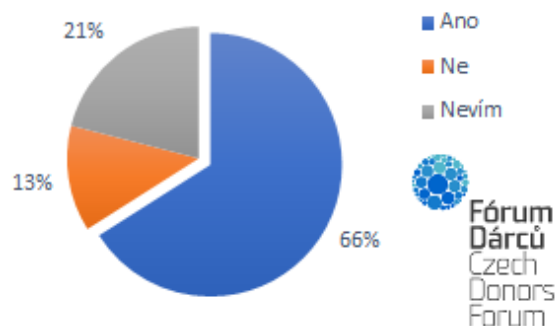
Setkali jste se někdy s podvodnou či podezřelou sbírkou?
 (Průzkum veřejného mínění)

Je podle Vás správně, aby stát kontroloval a reguloval pořádání veřejných sbírek?
 (Výzkum aplikační praxe veřejných sbírek)

Je podle Vás správně, aby stát kontroloval a reguloval pořádání veřejných sbírek?
 (Průzkum veřejného mínění)

31 % dotázaných organizací by uvítalo změnu aplikační praxe zákona o veřejných sbírkách:

- Sjednocení přístupu při stanovování účelu – poslání organizace, zahrnutí programových nákladů
- Sjednocení praxe napříč kraji
- Snížení administrativy spojené s vyúčtováním a prací s kasičkami

23 % dotázaných organizací by uvítalo změnu zákona o veřejných sbírkách:

- Navýšení hranice 5 % pro náklady spojené s konáním sbírky, respektive ujasnění programových a realizačních nákladů a možnost vybírání peněz na poslání organizace

Co Vám dělá největší potíže při aplikaci zákona o veřejných sbírkách během osvědčování či vyúčtování Vašich veřejných sbírek?

